

LA TORMASA

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

Rosina Storchio

en la ópera *Mefistofele*

(c) Ministeri de Cultura

Impia Fot. Napoleon, P. Anzani

De dijous á dijous

Qüestió embullada

Morts de fam

TOMASA, 's nota una falta tan gran de noticias, que casi no sé de qué parlar-te.

—Parlém de la qüestió del día ó siga de si ja ha comensat lo sigle XX ó de si no comensará fins l' any vinent.

—D' aixó ja varem parlarne en nostre anterior conversa y no vull ocuparmen més, pesi á qui pesi, perque la qüestió s' embolica y luego no hi haurá ningú capás de desembullarla. Per mí lo indiscutible es que si 'ns trobém al any 1900 no hem acabt lo sigle, pero que si en lloch de al 1900 som ja al 1901, está fent sa vía lo sigle XX. Que 'ns diguin los sabis en quin any nos menjém lo pa y sabrém á que atendrens. Som al any 1900, donchs, no ha terminat encare 'l sigle XIX; qu' es qu' aném retrassats d' un any y 'l que corra es lo 1901, donchs, ja 'ns trobém al sigle XX. Y tot lo que siga parlarnos de l' any 0 y d' anys que no comensan á comptarse fins que s' han acabat, son tonterías que no val la pena de parlarne.

—¿Donchs, de què parlarém?

—Parlém de la Casa de Maternitat de Madrit, qu' es assumpto més transcendental que 'l de la fi del sigle.

—Home; he llegit qu' en aqueix establiment las criaturas s' hi moren com á moscas.

—No tens mes que pegar un cop d' ull al quadro de la mortalitat ocorreguda en dita casa, publicat per alguns periódichs. Desde l' any 1894 al any passat, la xifra de defuncions en 'l esmentat establiment es numerosa y terrible. La meitat ó poch menos dels infants ingressats en dita Casa moren avants d' haver transcorregut un any. Y no moren á causa de las enfermetats que generalment atacan á las criaturas, sinó d' un mal que podria evitarse; moren de fam.

—¿De fam?

—De fam; tal com pinta. Perque en la Bordería per cada deu infants hi ha una dida y las didas externas no volen lactar als petits perque la Diputació 'ls deu mes de 40 mil duros.

—¡Quin quadro mes terrible! Ell me porta á la memoria á un personatge d' una novela del insigne Daudet, que va lundar una casa pera recullir á las criatras abandonadas, al sol objecte de sostenir sos vicis ab las subvencions que pera atendre 'ls gastos de dit establiment benéfich se li concedissin.

—Conech aqueixa novela. Lo doctor que en la mateixa figura son en lo cas present un sens fi d' empleats que gastan en peixarse guapament lo que als nens deuría dedicarse. En la casa de maternitat de la Vila del Os hi ha un verdader exercit de quefes de negociat, inspectors, interventors, celadors, escribents, vigilants y ordenansas, que van ben tips mentres las criaturas se moren de fam. Calcula si n' hi ha d' empleats, que durant molt temps ha cobrat bon sou en la impremta del establiment, un fadri *combinador de colors*.

—Los colors haurían de pujarlos á la cara als qu' aixó permeten. ¡Me deixas b'ava!

—Per poch cambias lo color, Tomasa. Has de saber y entendre que l' administració espanyola, ab *regeneració* ó sense, no es mes qu' un teixit d' infamias; un pretext pera que menjin la sopa boba una colla de ganduls, grassos y rojos, que tenen prous aptituts pera tirar un carro. De *combinadors de colors* en trobarás á centenars en las nóminas oficials, quan la única combinació que pot notarse es la de cobrar sou ab la única molestia de firmar mensualment la nómina. ¡Y visca la Pepa! Aquí lo de menos es lo servey que 's tracta d' atendres; la qüestió es que ab la excusa del servey se pujan colocar vint, trenta, quaranta personas, ab l' únich mérit de ser parents dels repartidors de las cireras ó de tenir la dona guapa. ¿Que en los escurxadors se sacrifica bestiar malalt que las clavegueras envenenan la salut á pesar d' existir numerosas brigadas de desinfecció, que 'ls expedients dormen un son etern, que las criaturas moren de fam?; Y aixó que significa devant de la conveniencia dels que saben agitar la vaca per la qua? ¡Que 's mori mitja humanitat, que 's reventi, mentres hi hagi qui visqui regaladament, amarrat á l' olla administrativa!

—Pero ¿no diuhen, Pierrot, que 'ns trobém en lo sigle del Progrès?

—¿Ho diuhen? ¿Pero qui ho diu? Pregunta al lladre, per sa honra' y 't contestará que la té neta de taca. Pregunta als parásits de l' administració, respecte del paper qu' en la mateixa representan, y 't contestarán que sense son concurs no hi hauría blat en los graners, ni en la post un sol pá pera ealmar la gana, ni en lo seller una sola bota de xarel·lo. ¡Farsa, mentida... y 'l tip no 's recorda del dejú!

—Pero ¿per' qué serveixen los presiris?

—Pera'recluhirhi als que no tenen prou manya pera disfressar las sevas infamias. Poch importa que 't menjis lo pá del pobre, mentres en públich declaris que pe 'l pobre t' interessas. Roba, mata, assessina, envenena, mentres donguis á ta criminal acció l' apariencia d' una bona obra. Somriu y afalaga y clava la punyalada pe 'l darrera. Aixó es gran, aixó es noble, aixó es digne. Pero ¡ay de tu! si jugas á cartas vistas, ¡Ay de tu, si comets la torpesa de no saber disfressar tos crims! ¡La lley, es per tu implacable! ¡Morirás aplastat pe 'l pès de la lley!

—Aixó no es just, Pierrot.

— Pero es legal.

— No obstant, Pierrot, los que obran contra humanitat, 'ls que deixan morir de fam á pobres angelets, tindíán lo cástich del cel.

—Lo cástich del cel es l' únich acte de justicia que las víctimas de la tragedia humana esperan. Pero si luego, resulta, com va teme 'l poeta, que 'l cel no existeix...

P. ERROT DE LA TOMASA.

DEL MEU JARDINET

Las rosas, llensan perfums,
pro també portan espinas;
y com tú també 't dius Rosa...
fácil sigas com las ditas.

Cuan vaig á véure 'l jardí
y 'l trovo ple d' aucellets,
se npre penso 'n tú, Pilar,
perque 'l cap també n' hi tens.

R. CAMPINS Y SERRA.

PENSAMENTS.

L' or, es lo butxí de la inteligencia y la conciencia.

Tot fanatisme es un crim de lesa «Humanitat»; l' entrebanch del «Progués».

MR. JEÁN ESPILL.

“La Colla del Ou”

EN la llarga y respectable llista de *Collas de l'arrós* ab que conta la ciutat dels comptes y dels arrossos, es precis apuntarhi la que dú 'l títul del epígrafe, composta per una de las *penyas* més tranquilas del Foment del Travall Nacional. Son títul queda justificat fent constar que 'ls socis de la Colla són notables *xaponistas* de billar de's de cinch céntims al ou.

Figuran en primer lloch lo reputat rellotjer del Foment, senyor Cabanach y 'l senyor March (a) Sugranves, qu' es l' home dels guants, encare que mav ne porta; segueix 'l senyor Sebastiá, lo primer *boladista* del plá de Barcelona y pobles agregats; venen á continuació las primeras forquillas vull dir, tenedors de llibres grossos y petits, senyors A sina y Ferrer; després l' home que *procura* per tot, ja qu' es un procurador de *tomo y lomo* y que farà molts anys, senyor Crexans; luego, 'l distingit tenor de forsa, senyor Panisello; un germá del home dels guants, y, per fi, 'l *chiller* Carrasco y 'l tafaner Pepet del Carril.

Diumenje passat inaugurá la *Colla del ou* sas tareas, andrapant qu' era un gust en la propietat á mitjas «Sugranjes-Cabanach» situada en un dels punts més pintoreschs del terme d' Horta; y acabat l' ápat no hi faltaren 'ls brindis de reglament més ò menos en vers, fent vots per la prosperitat de la Colla. La nena Mer-

cedes Cabanach, recitá admirablement una poesia *ad hoc* que sigué 'l *clou* de la festa. La rellotjera, senyora Anita, feu la teca y 'ls honors de la taula auxiliada per 'n Francisquet, son nebot, de la manera que sab ferho ella. La glorieta ahont se doná compte de l' obra culinaria es digna de figurar en lo lloch més artístich de l' Alhambra.

Pera que 's vegi la importancia del tech inaugural de la *Colla del ou*, llegeixis 'l següent *menú*:

Arrós á la Glorieta	Peras sense pelar
Peix ben llús	Atmetllas peladas
Pollastre ben aixelat	Neulas de lo més neula
Ali-oli á lo ole-ole	Llangonissa
Escarola de cabell	d' aprop de Vich
d' Angeleta	Vins: dos que 'n
Apit de la terra	fan quaranta
Olivas modernistas	
Rabes fregits	*
Pà com unas hostias	**
Ví de cep americá	Café de l' olla
— POSTRES —	Róm cremat
Formatje d' ullera	Tabaco per cremar
Y bon profit.	

La *Colla del ou* está cridada à fer rotllo entre las collas que més se distingeixen per sos desinteressats esforços à favor de la *conservació individual* en temps crítics (com avuy), mediant l' aplicació á boca badada de la *ciencia gastronómica*, única ciencia positiva en aquet lí ó principi de sigle; siguent com es la Colla enemiga irreconciliable de la *gent de ploma*, causa primordial de las perturbacions intestinas de nostra Societat.

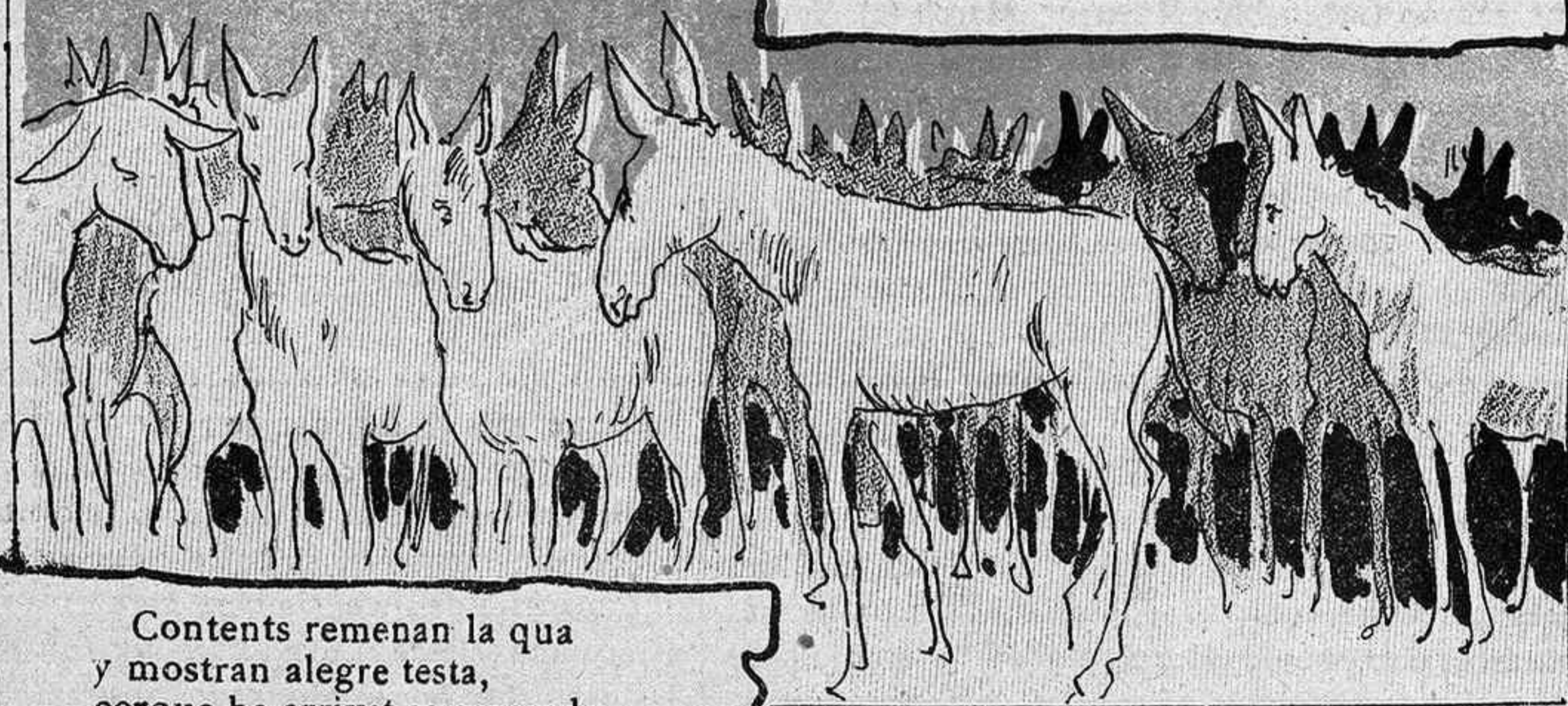
PEPET DE LA CAMBRA.

LA FESTA DELS ASES

Com qu' es de molt bona casa
lo Moro s' ha distingit,
ha sigut lo Moro l' ase
d' entre tots mes ben guarnit.

— Jo ab aquet puro faig l' home.
— Jo tot sencer vull fumarlo.
— Sent avuy lo nostre Sant,
Garbat, hem de celebrar-lo.

Contents remenan la qua
y mostren alegre testa,
perque ha arriuat sa esperada,
solemne y típica festa.

K. Bernat

DESPRÉS DELS REYS

— Jo esperava qu' en Sevè
un brassalet me duria,
y m' diu que 'ls Reys ;quí ho diríal
no han passat pe 'l seu carré.

— Jo esperava ab frenesi,
una espasa y un caball,
y m' han dut una cartilla
que m' darà més d' un treball.

— Jo m' creya á l' hereu Rabassa,
tenir ja ben aixarpat,
y m' diu que 'ls Reys li han portat
per mi aquesta gran carbassa.

HF

Un mort de per riure

Cuento

VEUUSAQUÍ que anys endarrera vivia á Barcelona un tal don Pau Gras, que no tenia res de *Pau* y la ballava molt *grassa*.

Un día va dirse:—Vull sapiguer qué pensarán de mí 'ls amichs y coneguts després que siga mort... Pró ¿com ho conseguire? Haig de rumiarmho.

Veusaquí que quinze días després 'ls amichs de don Pau varen rebre la següent esquela mortuoria:

«Don Pau Gras ha mort durant una cassera pe 'ls Pirineus despedassat per un ós Dimars vinent se celebraran 'ls funerals á l' iglesia del Pí, á las 10 del matí. S' prega á sos amichs y coneguts assisteixin, etc., etc.»

Es inútil advertir que dita esquela sigué redactada pe 'l mateix difunt (?), desde 'ls Pirineus ahont realment ja se sabia que hi havia anat á casar com de costum.

Un cop tiradas las esquelas al correu, retorna d' amagat á Barcelona y 'l día del funeral entra á la iglesia disfressat del tot.

—Deurá haverhi molta gent (pensava ell); perque he enviat més de 300 invitacions.

¡Si, prou! En tota la iglesia no hi havia més que cinch personas.

—¡Com pot ser! (exclamá don Pau desesperat). Tots 'ls amichs y coneguts que han vingut á menjar tan sovint á casa, que m' han enmatllevat tants diners, no han tingut per convenient ni venir á pregar per la méva ánima!... ¡Ni tan sols mon nebot que ha de ser lo méu heréu! ¡Ni la Enriqueta, la méva *querida*, que estava feta una mar de llágrimas quan me vareig despedir d' ella fá quinze días!...

Repasant la concurrencia hi veje l' amo de la casa ahont vivia á lloguer, qui sentí molt la mort de don Pau perque era un bon llogater y 'l seu sastre que tingué un grós sentiment per haver perdut tan bon parroquiá.

Els altres tres concurrents eran tres socis del Círcol. Vá seguirlos, acabat 'l funeral; entraren al café pera esmorzar y ell se sentá á una taula d' aprop de la d' ells pera escoltar sa conversa següent:

—¡Pobre Pau! Era un bon home.

—¿Qué ha deixat fortuna?

—Uns setanta mil duros.

—¿'Ls havia guanyat ell?

—¿Qui?... Si era incapás de guanyar una pesseta.

—La veritat es que... ¡Deu l' hagi perdonat! pero no tenia gayre *pésquis*.

—Tenia bon cor, pero no era ningú ..

No volgué escoltar més y eixí escapat del café petantli las dents de rábía.

Veusaquí que se 'n va corrents á casa de la séva *querida* y no hi trová més que á la minyona á la qual vá dir:

—Soch un amich de don Pau.

—¿Qué no ho sab qu' es mort?

—¡Prou que ho sé! De segur que la senyoreta Enriqueta haurá passat un trastorn.

—¡Ay, no señor! No ho ha sentit gens: no més li ha sapigut gréu 'l no haver tingut temps d' haverli fet fer donació de no sé qué.

—¡Y tant que l' estimava!

—Qui, ella? Li feya fástich, ja véu: y 's compren; ella tan jove y maca y ell tant lleig y estúpido... Sort per aixó que ja 'n tenia un altre...

—¡Ah, carám! Es dir que á n' el pobre de don Pau las hi feya dur ..

—Uy! Y que es un jove molt elegant: precisament ara son al restaurant del Suis á esmorzar.

No poguentse aguantar més 'l desgraciat don Pau se 'n torna á casa séva trist mormolant: ¡Ni may que m' hagués mort de per riure!

Entra á la séva habitació y á n' el porter qu' era á dintre empaquetantli la séva roba li diu ab ira:

—¿Qué hi fa vosté aquí?

—¿Y á vosté que li importa? respón.

—Es que soch 'l passant del notari y vinch á inventariar 'ls mobles

—Llavoras sí que no tindrà gayre feyna, perque 'ls hereus de don Pau ja s' han repartit 'ls trastos.

—Miri si hi há cap moble ja per aquí.

—¿Empró donchs, qué hi fa vosté aquí li torno á repetir?

—Me 'n porto las robas del difunt que me las ha regalat 'l séu nebot.

—¿Y que fá 'l nebot de don Pau?

—Está ballant tot lo dia.

—¿Que s' ha tornat boig, potser?

—Ca ¡Es la mateixa alegria per la mort del séu *tio*. ¡Com que li ha deixat una fortuna! Aquesta mateixa nit dona un banquet á casa seva per celebrar la herencia.

Furiós don Pau, veusaquí que se 'n vá á marxas dobles á casa l' notari, ahont hi trová reunits en lo despatx á tots 'ls séus parents, inclús son nebot, y s' assentá entremitj d' ells disfressat com anava.

—¿Ab quin dret s' assenta vosté aquí? li pregunta indignat son nebot.

—¡Aquesta es bona! (respon 'l difunt) En calitat d' heréu universal de don Pau Gras.

—¿Quina broma es aquesta?

—No es cap broma sino una cosa molt séria. Sóch l' héreu jo y ningú més; perque havent sigut l' únich jo mateix 'l que he assistit al séu funeral jo soch l' únich qu' he sentit lo séva mort.

Ben clá 's veu que no 'l coneixia vosté al méu *tio*, perque si l' hagués conegut bé no ho sentiria tant.

—¡Poca vergonya, infame! acabá per cridar don Pau en lo colmo de la exaltació, arrencantse la perruca y la barba postissa.

—Veusaquí que tothom quedá aterrorisat.

—Sí jo sóch don Pau Gras qu' he ressucitat y no faig heréu á cap de vosaltres. Adeussiau y que 'os serveixi d' exemple. Desde avuy me 'n vaig á seguir mon y menjarme tota la fortuna. 'M felicito á mí mateix per haverme servit de llissó l' ensaig general del méu enterro. Ja 'm servirá d' experiéncia...

Y veushoaquí.

PEPET DEL CARRIL.

LA QÜESTIÓ DEL SIGLE

VET***A**QUI que ja fá dias
(dés qu' havém comensat l' any)
que jo estich tot melancó ich
y ab un mal humor estrany.
Lo pahidor ja no 'm marxa;
no tinch són quan vaig al lli;
tinch aborrída la pipa
y estich mústich y pansit.

Ja no 'm tira *bello sexo*
ni 'm xoca gota 'l billar,
y ja no hi toco ab las cosas
á causa de tant rumiar.

¿Qué 'm passa, senyors?
¿qué 'm passa,
qu' aixis me vaig ensopim?
¿Es la gran qüestió del sigle...
¿Estém al *dinou* ó al *vint*? ..

Tot just trech lo nas á fora
de 'ls meus l'ensols adorats,
ja 'm busca rahons la dona,
qu' es del bando d' *atrassats*
—¿Estén al *dinou* no falla!
¿No hi passo ab un sigle més!
Los del *vint*, no saben comptes,
¿Y jo encara no hi dit res!
Després, tot prenent la *pega*,
la sogra patim patám...
¿ja m' está treyent sos cálculs
deixant'hi anar cada bram
que, apurant la *xacolata*,
d' un sol gop, dich—¿Dona, prou!
y m' escapo á marxas dobles
fregit del *vint* y 'l *dinou*!

Al entrar á la oficina
ja ensopego als meus companys
dividits en dugas collas
treyent arguments estranys...
—¿Ja has vingut? Tots t' esperavam
me diuhen aquells ximplets
—Apa, noy, vina ab nosaltres!
—Digas, xicot, ¿de quins ets?
—La rahó es molt matemática
exclaman uns, ¿Deu fan deu!
—Oh no!... La qüestió es histórica;

¿En quin any va neixe Deu?
Y jo, pacífich de mena
me 'n vaig al *cent*, tot fugint
de dirlos si 'l meu criteri
es lo del *dinou* ó 'l *vint*..

Pro 'l jefe de la oficina,
qu' es del *vint* gran convensut;
al surtir del *cent*, m' espera
y 'm planta tot resolut;
—Es tant cert y tant exacte
que som al sigle *vinté*
qu' al que 'm sosingui 'l contrari,
ja may més li vull dir ré.
Jo, tement pe 'l meu destino
li contesto: Si senyó...
¿Vosté parla com un libre
y té un carro de rahó!
—¿Es del *vint*?

—Convensudíssim
Tan si plou com si no plou,
crech que 'l *dinou* ja fa malvas
¿Guerra als del sigle *dinou*!

Mes l' oficial de ma taula
qu' es *dinouhista furid*,
ja m' agafa pe 'l seu compte
y 'm diu ab un tó ferós:
—Tots los de la taula nostra
saben molt de calcular...
Si algún d' ells, no sab de comptes
¿Sab que li toca?... ¿Marxar!
—¿Y que vol dir?

—Que demostra
que de comptar no 'n sab prou
qui sosté qu' una *centena*
sols conté *noranta nou*
—¿Veu? li faig. Es de primera
la rahó que treu vosté!...
Aqui dins soch tot un altre;...
¿Guerra als del sigle *vinté*!

Al café 'hont vaig per las tardes,
la crldoria es imponent;

tot hom imposa á la forsa
son respectiu argument...

Al cassino ahont vaig pe'ls vespres,
á cal barbé, á la Condal,
tot hom re reu o del sigle
movent un sacramental...

Al galliner del teatro
no 's sent lo que l' actor diu
y en las filas de platea
no para may lo xiu-xiu...

En resúm; per totas bandas
la gent ha perdut lo fré
dilucidant lo problema
del *dinou* y del *vinté*.

Y fins quan un, á las *tantas*
de la noche, se 'n va al lliu
marejat per lo del sigle,
fastiguejat y aburrit,

fins allavors, vè 'l sereno
y quan la porta va obrint
aventura la pregunta;
—¿Oy qu' estém al sigle *vint*?

Y fins, quan un se despuia
tot anyorós del lliu tou,
encare sent á la dona
que diu en somnis;—¿*Dinou*!

La qüestió es de las mes graves,
inmensa, trascendental...

De ser al *vint* à no serhi,
hi va un gruix de... catedral!

¿Y tan fácil que seria
posarse d' acort la gent,
adoptant un sigle ò l' altre
qu' es pe 'l cas indiferent!

Y al mateix temps quedariam
perfectament acordats
sobre un' altre punt molt serio,
y es, que 'ls homes som uns gats.

Perque la gent que s' altera
y 's baralla per no rés,
no viu en un sigle ó altre...
¿Viu en *bàbia* y en lloch més!

M. RIUSECH.

COSAS DE TEATRO

Entre un autor novell y l' empresari d' un teatro
de mala mort.

—¿Que ja ha llegit l' obra?

—Si; pero no podrá ferse perque segons m' ha
dit un amich, la seva obra es un plagi fet á Calde-
rón...

—Permeti, deu ser aquest fulano qui me l' ha
afanada. Ay pobre, allá hont l' arrepleguil!...

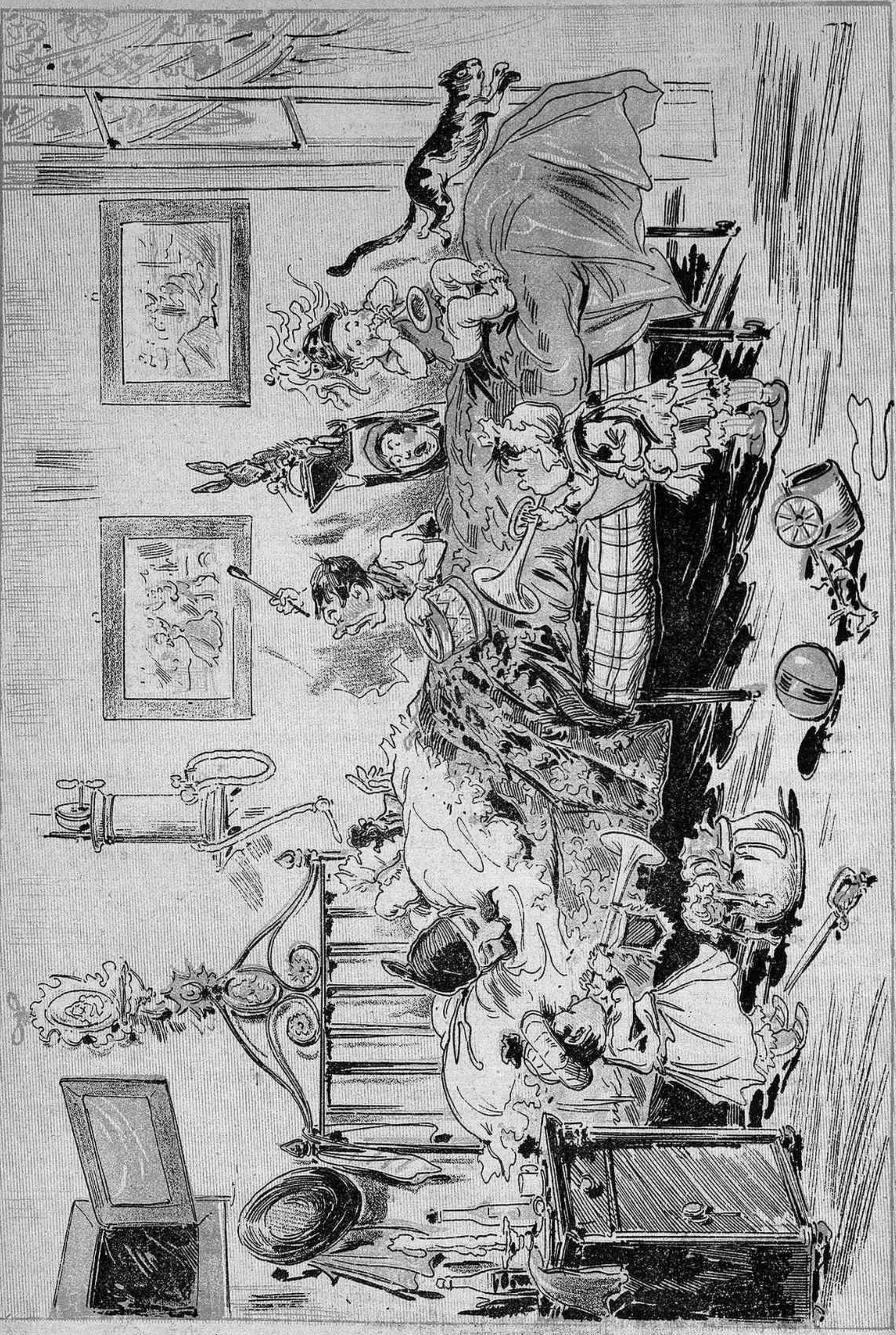
Entre actors vells:

—Considera com treballaria jo en los meus bons
temps, qu' un día, fent lo paper aquell que 'al final
del segón acte figura que 's torna mut, si ho faria
ab naturalitat, que 'i púb ich en pès va fer alsar lo
teló, cridant: ¿*Qué hable... qué hable!*

—Y per qué?

—Estavan ab neguit y volían, convencers que no
havía sigut vritat.

JOSEPH XIMENO PLANAS.

A cal senyó Baldiri els Reys s' han recordat de tothom. A n' ell 7 á la senyora *Menaquilda*, els hi han portat un espléndit refredat d' aqueixos de *moda*, que 'n dibuen de la *gripa*. Y á la canalla tot lo necessari perquè el metje de la casa 'ls hi pugui fer aviat un parell de *papeletes* de defuncto, ó d' ingrés al *manticomi*.

També á *Mister Esgarrapada* l' hi han omplert altre vegada las *sabatas*, y las *galtas* y el *clatell* d' aquells *esgarrifosos bolets* que 's crian á la terra del *Trasvals*. ¡Que per molts anys!...

TEATROS

PRINCIPAL

Queda tancat per uns quants dias, ja que dissapte pròxim se comensarà la temporada de Carnaval ab la comedia de Dumas *Demi-Monde*.

Celebrariam que la nova temporada resultés mes fructifera que la passada.

GRAN-VIA

No hi ha hagut altra novetat en la setmana que l'estreno en aquet teatro de l'entremés dels jermans Alvarez Quintero *El chiquillo* que sigué molt ben interpretat per la Srta. Martinez y lo Sr. Lacasa.

Lo debut de las *damas provensals* s'ha hagut d'aplassar hasta 'l pròxim dissapte à fi de complaure al públich de Madrit.

En porta las obras *La cariñosa* y *La sala de armas*, promesas ja fa uns sens fi de setmanas.

ROMEA

Conforme estava anunciat, dilluns últim s'estrenà lo drama postúm del malograt Soler (Pitarra) titulat *Lo comte L' Arnau* devant de una concurrencia tan escullida y numerosa que se feya irressistible l'estar en lo teatro.

Aixó proba lo grau de simpatia que tenia l'autor en nostre públich que ho sigué lo seu, durant sa vida.

Lo comte L' Arnau qual tipo tradicional es sapigut hasta la sacietat est' apenas dibuixat en la obra, lo que fá que la mateixa careixi de interés, perjudicantlo en gran manera la excessiva narració de fets que hi ha sempre en la obra y la falta de acció en ella. Defectes son aquets que eran la nota dominant en lo malograt dramaturch y que si avuy visqués no duptém hauria subsanat en gran part donada la evolució que ha fet lo teatro.

En *Lo comte L' Arnau*, ab tot s'hi observa la ma del mestre cantor com se veje patent en la cansó de Rosa en lo segón acte y en la balada en lo tercer entre lo protagonista y sa esposa, que diuhen admirablement lo senyor Borrás y la Sra. Clemente.

Mereix tota classe de elogis la Empresa del teatro per havernos fet saborejar la obra póstuma del gran Soler, que encare que no sigui de los millors d'ell, solament per la brillant versificació mereixia se desenterrés d'algun ealaix. També mereix los mes grans elogis dita Empresa per la propietat ab que la ha presentada, puig que per ella ha pintat quatre notables decoracions lo mestre escenógrafo Sr. Soler y Rovirosa.

A dit pintor, may com en la época present li ve mes quadrat lo nom de mestre, puig que 's necessita un talent especialissim per adaptar á un escenari de tan curtas dimensions, decoracions de tan espectacle com son las del prólech y segon quadro del segon acte.

En aqueixa principalment, lo Sr. Soler y Rovirosa hi obtingué un triunfo dels mes grans que li hem presenciat en lo teatro, ja que 's desfá á la vista del públich la decoració del primer quadro que 's d'istil bissanti quedant transformat l'escenari en lo grandió castell del protagonista vejentse al fondo la entrada del mateix, dotat de una perspectiva increible.

Lo públich, ab justicia no 's cansá de demanar á dit artista, que com de costum en éll, no 's presentá en escena.

Si la Empresa ha merescut de nosaltres tota classe de elogis per la propietat ab que ha presentat l'obra, tan en decorat, com en indumentaria, mereix alguna censura per la falta d'atenció que sens dupte ha tingut ab los artistas, ja que s'observá estavan tots ells cansats, degut á que dia-

riament després de la funció, havian de ensejar, sortint á horas avansadas del mati de la tasca que se 'ls imposava y ademés tinguent per epilech, las passadas festas havent de treballar en totas ellas. Creyém que á haverlos concedit algun día de descans los actors s'haurian trobat posesionats de sos papers y no hi hauria hagut lo semi fracás que hi hagué en lo final del primer acte, puig á causa de falta de ensajos de conjunt, faltá poch perque la obra no fracassés.

Ab fonament creyém que *Lo Comte L' Arnau* quedarà de cartell en tot lo que falta de temporada.

NOVETATS

Pera ahir estava anunciada la inauguració de la companyia Mariani, ab la obra de Dumas *Dionisia*.

Es tal la simpatia que ha inspirat dita companyia que sabém s'ha fet un numerós abono diari y pera las funcions de moda (dilluns y divendres) está casi abonada la platea y palcos. Pera be del art, benvinguts sigan los notables actors italians.

TIVOLI (Circo Equestre)

Lo Sr. Alegria ha pogut lograr demorar una setmana mes la sortida y pera la present anuncia los beneficis de las intrépidas amassonas Miss Zampa y Micaela Jarque que tant se distingeixen en la pantomima aquática *Les chasseur parisiens*, obra que ha sigut un bonich final á la brillant campanya que ha fet en lo present any lo Sr. Alegria.

Pera avuy te anunciat també son benefici l'administrador del teatro Sr. Guerra, que tantas simpatias te logradas entre sos amichs, per lo que no duptém las veurá recompensadas.

UN CÒMICH RETIRAT

¡BURLETA!

BURLAT, búrlat, dona ingrata;
així ho fas bé, riu mes for!...
no 't paris; ton goig esclata,
esperpento sense cor.

Canta, balla, diverteixte,
fes de l'honra cas omís;
ab llassos y flors guarneixte,
aixís tens de ferho, aixís! ..

Llueix los vestits y joyas
que ab ta deshonra has guanyat;
viu en mij de las tramoyas
de embrutida societat.

Paseja á tot hora en coixe,
orgullosa ab lo cap alt,
y malgasta á trotxe y moixe,
ab un no ré, un dineral!

No vu'gas com altres noyas
ser esclava del treball;
es mes bonich tenir joyas,
tocador y rich mirall.

Móstrat sempre vanitosa
ab qui sempre t'ha estimat;
y móstrat molt carinyosa
ab qui al vici t'ha portat.

No 't recordis may de mí!
ves del vici mar endíns;
riu sempre, sempre á desdí,
de mon cor fet á bossins.

Mes si á la milló ocasió,
aqueix que ara 't vol, 't llensa!...
¡Oh Deu! allavors sols pensa...
que encare t'estimo jo.

NOY DE LA SAL (de Premià).

LA TOMASA

L' HOME DELS BURINOTS

Gran ministre es en *Didal*
sols que quan l' hi mouhen brega
fa veure que està malalt.

ALMANACHS DE REGALO

Fa uns quants anys que ab motiu d'any nou, los industrials obsequian á sos clients ab magnífichs almanachs alguns dels quals resultan de verdader gust artístich.

Entre varis que han arribat á nostra redacció, cal citar los següents:

Del acreditat fabricant de xocolata, bombons y grageas de Madrit *M. López*, que además d'un objecte de fantasía representant un busto de dona, regala un preciós almanach en que hi ha un nen jugant, executat ab verdadera pulcritut;

Banch Vitalici d'Espanya, qual cromo representa un angel que per medi del seguro sobre la vida, ampara á una familia desconsolada per la mort del seu jefe;

Fills de Gerardo Bertran, en qual almanach imprés sobre llauna, hi ha primorosament reproduhida una aquarela de 'n Casas;

A. Amatller, acreditat fabricant de xocolata, regala un preciós cromo quin original es del célebre *Mucha* y está reproduhit ab gran fidelitat y gust artístich.

També regala calendaris de butxaca, en que un cop més s'acredita de son bon gust y desprendiment;

Dr. Morelló además del almanach ab dibuix de *Riquer*, regala un utilíssim calendari de butxaca que serveix per llibre de notas;

La Catalana, societat de seguros.—Combinat ab un dibuix alegórich al fi que está destinada dita societat, s'hi veühen las vistas dels edificis que de propietat de la companyía existeixen en nostra capital;

Evaristo Juncosa, conegut fabricant de xocolata, que també además del almanach de paret, en regala altres de butxaca de verdader gust artístich;

Damm, fabricant de la acreditada cervesa que porta l'esmentat nom; l'almanach ab que obsequia además té la ventatja que pot servir de papelera;

Pau Tugas, cerer. L'almanach de dita casa es un magnífich y acabat cromo que representa l'entronisament del Papa *Lleó XIII* en la cadira pontifical, rodejat de altas jerarquías eclesiásticas;

Sun; es enterament igual al que repartí l'any passat;

Amado Gort, farmacéutich homeopátich, reparteix unas elegantísimas carteretas de butxaca ab fullas de pisarra; y quals tapas imitan ab gran perfecció la pell de cocodrilo.

Es un regalo lo que fá lo senyor *Gort*, del que no duptem li quedarán agrahits los obsequiats;

Giménez Lamotte. Aquets reputats licoristas reparteixen uns plats artístichs de cartró, en quins adornos hi han ben combinats relleus;

Jaume Boix, conegut fabricant de xocolata. Reparteix un cromo en lo que hi ha lo busto de una elegantíssima pollta.

Dr. Andreu, un calendari de petit tamany en que hi ha una matrona ab tots los atributs de la farmacoepa á sos peus;

Germans Balta, fabricants de ballena, un elegant almanach en que hi ha una xamosa nena.

* * *

Remerciém á tots los esmentats industrials sa deferencia, desitjánlosi tota mena de prosperits en lo present any.

Campanadas

Lo reputadissi fotógrafo *Sr. Esplugas* de retorn de París, ahont va trasladarse, al objecte de estudiar los adelantos de son art, nos ha fet saber que son viatge ha resultat tan fructuós, que ja está fent en son taller las oportunas reformas, pera implantar nous procediments fotogrífichs que perfeccionarán y abaratirán notablement los productes de sa casa.

Felicitem al *Sr. Esplugas* per sos constants travalls en benefici del art á que s' dedica, y esperém qu' ab las reformas esmentadas, la acreditadíssima fotografia que dirigeix se posará al nivell de las que en l'estranger han adquirit mes importancia.

* * *

Sabut es qu' en los excusats públichs se trovan sovint inscripcions que revelan lo bon humor ó ingeni de sos autors.

No fá molts dias, y prenent, com es de suposar las precaucions necessarias, puig no es saludable detenirse massa en certs llochs, llegiam en lo n.º 100 d'un importantíssim teatro d'aquesta capital; «*Visca Catalunya Independent!*» *Independent*, tal com sona.

Pero com no falta may qui vol esmenar la plana al próxim, un havia escrit dessota:

«Uno que quiere la independencia y no sabe *escribir*.»

Pero com per la boca *muere el pez* ó qui no sab ortografia, vingué un tercer y á continuació va escriure:

«*Escribir se escribe con b de burro, animal!*»

Y així varen quedar las cosas en son lloch, pera satisfacció del públich y de la gramática.

* * *

Deya dilluns passat un periódich local:

«L' Arcalde accidental ha ordenat que desapareixin avuy los antlartístichs puestos de fira instalats en la Rambla y en la Plassa de Catalunya.»

Quan fou mort lo combregaren...

Lo que tenia d'ordenar l' Arcalde accidental, avants de las firas, es que no es permetés la instalació de tals adefessis, puig verdaderament desdiu de la importancia de nostra ciutat la vista d'aquel rengle interminable de barracons.

Aixó apart, de que abusantse com avuy s'abusa, de las firas, se perjudica notablement a s industrials de la ciutat que pagant crecudas contribucions y soportant importantíssims gastos de lloguer, dependencia y demés, quan arriba l'ocasió de fer algún quarto, no 'ls ho permet la terrible competencia dels *industrials al ayre lliure*.

¡Los pobres botiguers barcelonins, entre las firas y 'ls Encants ahont se venen géneros nous, donantlos lo nom de saldos, están divertits!

Millor fora que tanquessin sos establiments.

¿No es veritat *Sr. Arcalde*?

¿No troba, *Sr. Vilaverda*?

* * *

Lo dia dels Reys, seguint una tradicional costum, va repartir-se a casa del Sr. Sagasta una fenomenal coca qu'entre altres coses contenia varias llegums.

A D. Práxedes, qui sempre ha sigut molt afortunat, va tocarli la *faba*, lo qual va omplir d'alegria al quefe del fusionisme y á tots los presents al acte, puig sembla que 'l agraciat ab la faba, ha d'esser cridat á desempenyar elevadíssims càrrechs, ab la circumstancia de que 'ls que no 'ls ha tocat pa t ó partida de la coca de Reys, quedan tan guarnits que ni poden dir «faba».

Aixó jo ja m' ho pensava,
y ho declaro ab ignocencia;
si ell torna á la Presidencia
ni temps tindré de dir ¡faba!

✱

Un periódich de Paris dona compte d' un curiós succés ocorregut al propietari d' un gran basar establert en un barri molt freqüentat.

Fa pochos dias que l' amo de dit basar va sorprendre á un home y á un noy, ocupats en omplirse las butxacas ab objectes del establiment, com boquillas pera cigarrillos, portamonedas y altres petits objectes.

L' amo del basar va ferlos arrestar y al declarar sos noms resultaren ser los lladres un taberner establert en lo mateix barri y 'l *xarrich* de la taberna. Per certas consideracions, lo comissari de policia va deixarlos en llibertat provisional.

Lo taberner va comprendre 'l mal pas qu' havia donat y pensant que la denuncia podia arruinarlo, va posar en joch totas las sevas influencias, que no eran per cert diputats ni personatjes politichs.

La parroquia de son establiment ss compón de gent especial; camálchs, carregadors del Sena, tots homes decidits y capassos de desfer unas galtas d' una bofetada. Lo taberner va exposar als seus parroquians las circumstancias en que 's trobava, va demanarlos una ajuda, y la reunió va acordar solemnement enviar una delegació composta dels seus mes robustos membres al amo del basar.

Los comissionats li plantejaren la qüestió en termes senzillissims:

—Vosté ha formulat una denuncia contra 'l nostre estimat amich l' honrat taberner X, y ha de retirar-la al instant á fi de que á n' aquet modelo de ciutadans no se l molesti:

—¡Lo que 'm demanan no es possible!

¡La justicia seguirá 'l seu curs!

—Está bé—replicaren los comissionats—¿Vol guerra? Donchs, guerra hi haurá.

Y declararen posan cara *ferocce*, que 'l comerciant, la seva familia, 'ls seus empleats y 'l basar quedavan desde aquell moment subjectes á sa venjansa, anunciant com á primera providencia 'l saqueig del establiment.

Lo comerciant va enterarse de quina clase de gent se tractava, y considerant-la capás de fer encare alguna cosa mes de lo que se li havia pronosticat, en lloch de insistir en la denuncia contra 'l taberner, va retirar-la desseguida.

Es sensible tenirho de dir; pero contra la forsa bruta no hi ha resistencia.

No sabém si en Despujol deu ser de la mateixa opinió.

✱

“El Nuevo Régimen,, combat la concessió, qu' han acordat las Corts, d' una pensió á la viuda del general Vara de Rey.

De lo que mes s' extranya dit periódich es de que la esmentada pensió siga transmissible als fills del citat general.

Sos arguments son aquets:

Es induptable que 'l general Vara de Rey fou un héroe, pero ¿en qué s' han distingit la seva viuda y 'ls seus fills? ¿En quina lley se prescriu que s' ha de premiar en la dona y en los successors los mérits dels marits y 'ls pares? ¿Se diu en alguna banda qu' ha de castigarse en los fills las culpas de sos progenitors? Donchs, si no 's pot admetre la doctrina pe 'l cástich, no 's pot admetre tampoch pe 'l premi.

No opiném com “El Nuevo Régimen,,

La major part dels homes que 's distingeixen, tenen sempre la vista fixa en sa familia. Si sabian que dels seus esforsos no havian de resultarne beneficiats los seus successors, no 'ls realisarian.

Lo capital que 'l comerciant arrodoneix, tal vegada á copia de privacions, es lo benestar dels seus fills.

La pensió que 's dona á la viuda dels que no poden fer una fortuna, representa 'ls interessos d' un capital de sang derramada ó dels bons serveys prestats. No plora d' aixó la criatura.

Quan las pensions poden justificarse, menos mal.

Lo detestable es la concessió de creus y condecoracions als generals fracassats.

Telegramas

Del nostre servey... obligatori

NOVETATS, á l' hora dels desenganyys.—M' en vaig desenganyat á una altra banda, en vista de que m' hi quedat ab un palm de nas. A pesar de que no parlava castellá heu fet com si no m' enterguessiu y ara, molts de vosaltres, qu' us disputaren las butacas per sentir una dona italiana, fareu veure que l' enteneu sense enténdrerla. ¡Qu' en teniu poch de nas!

Cyrano de Bergerac.

CAPITANIA, á l' hora d' arribar y moldre.—Aquet Canalejas ab los seus discursos ja 'm carrega. ¿D' ahont surt ara ab uns successos dels quals ja no s' en recorda ningú? No ha de mirar tan prim, perqu' jo soch tan héroe com lo vostre Prim. ¡Soch lo Prim castellá!

Delgado.

COMISSIÓ DE L' AYGA, á l' hora dels embolichs.—Per ara ja hem deixat cessant á un fontané, pero l' aygua filtrada no surt. ¿Qui sab si algún net d' en Fivaller nos en podria donar rahó?

Raig X.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI

PREUS DE SUSCRIPCIO:

Espanya y Portugal, trimestre.. . . .	1'50 pessetas
Cuba y Puerto Rico, id.	2'50 »
Extranger, id.	2'50 »
Número corrent.	0'10 »

LITOGRAFIA BARCELONESA

— de Ramón Estany —

6, SANT RAMÓN 6—BARCELONA

LA TOMASA
UNA SEBA

Ab cara de prunas agres,
esllanguida, seca y trista...
D' una liegua ja 's veu qu' es
una noya modernista.

EN PREPARACIÓ

Lo N° 6000

Gran Succès
mmmmmm